

Narratív modellek és stratégiák, nyelvi reflexió és interkulturalitás a 'klasszikus modernség' német nyelvű és magyar irodalmában
OTKA T 047146 kutatási projekt zárójelentés
Tartalmi beszámoló

1. A kutatások hátttere, célkitűzései:

A projekt résztvevői által folytatott kutatások elméleti súlypontját a tág értelemben vett „elbeszélés” és „interkulturalitás” általános jelenségének kutatása képezte, ennek során arra törekedtek, hogy ezeket új elemzési módszerekkel kapcsolják össze, és az elméleti eredményeket egy korszak bizonyos szövegtípusaira alkalmazva a gyakorlatban kipróbálják. Alapfeltevés volt, hogy a kulturálisan meghatározott különbségek, kölcsönhatások és rétegződések a narratív struktúrákra is hatással vannak, ezáltal ezen a területen az interkulturalitás kérdése is különös nyomatékot kapott. A kulturális határvonalak és átfedések nem csak az elbeszélés kultúránként különböző lehetőségeire utalnak, hanem a kulturálisan meghatározott elbeszélő struktúrák történelmi változékonyságára is. A projekt résztvevői módszeresen foglalkoztak az elméleti problémákkal, és – a „kultúra” általános modelljének különféle elméleti meghatározásai alapján – körüljárták a középponti fogalmak további konkrét elemzésekben hasznosítható felfogását, valamint feltárták, interpretálták a vizsgált időszakban megfigyelhető sajátosságait.

A projekt az általános előfeltevések és vizsgálatok alapján a 'klasszikus modernség' korszakának német nyelvű és magyar irodalmában vizsgálta a narratív modellek és stratégiák, a nyelvi reflexió és az interkulturalitás kérdéskörét, különös tekintettel ezen belül az Osztrák-Magyar Monarchia irodalmára és kultúrájára, mivel az mintegy sűrítve mutatja fel a korszak sokrétűen szerteágazó problémáit. A kutatások továbbvivőleg kapcsolódtak a jelen projekt témavezetőjének vezetésével 2001-2002-ben megvalósult T 034849 jelű OTKA-projekthez is, valamint az interkulturális elbeszélés (narratológiai) elméletéhez és elemzéséhez kapcsolódó korábbi német-magyar kutatási projekt eredményeihez, így a projekt résztvevői egy olyan elemzési modell birtokában folytathatták kutatásaikat, mely irányadó lehetett a projekt gyakorlati elemzéseket célzó részterületei számára, anélkül azonban, hogy ezzel általánosan kötelező, az egyéni kérdésfeltevéseket és módszertani irányulást korlátozó vizsgálati program körvonalazódott volna, így a kutatások résztvevői többféle módszertani alapállásból folytatták kutatásaikat, melyek eredményei a módszertani többféleség és az elméleti súlypontok alapján sokoldalú hálózattá állnak össze.

Az egyes, tematikusan és történelmileg értelmezett részvizsgálatok az 1880 és 1930 között (tehát a számtalan irodalmi újítás és kulturális kölcsönhatás jellemezte 'klasszikus modernség' időszakában) a hagyományosan 'narratív' tekintett műfajokban, valamint esszéikben, tárcákban és önéletrajzi írásokban kultúraspecifikusan meghatározott elbeszélésmodellek közti lehetséges közvetítésekre (pl. befolyásokra, rárétegződésekre, helyettesítő folyamatokra) vonatkoztak. A választás azért terjedt ki ezekre a műfajokra is, mert egyrészt (poetológiaiilag) kevésbé „szabályozottak”, mint a novellák vagy a regények, másrészt az elbeszélő próza ezen területén a narratológia elemzési eszköztára mindeddig nem vált eléggé használatossá. Ugyanakkor fontos szempontként merült fel a kutatások második szakaszában a mediális közvetítési folyamatok kérdésköre is. Fontos helyet kapott a kutatásokban a problémakörök korabeli – filozófiai, ideológiakritikai – reflexiója, e reflexió egyes „csomópontjainak” feltárása, elemzése, különös tekintettel azok mai irodalomtudományos, a kultúratudományok felé való nyitást is részben meghatározó recepciójára és diszkussziójára.

A célkitűzésekből következően a kutatásokban elsősorban általános narratológiai, valamint irodalomtudományi és kultúratudományi kérdésekről és az elméleti eredmények és

pozíciók gyakorlati alkalmazhatóságának kipróbálásáról volt szó, melyek vizsgálatában sokrétű módszertani eszköztár (általános narratológiai módszerek, szemiotikai szemlélet és metódusok, az irodalmi szövegelemzés különböző irányzatainak megközelítésmódjai és eredményei, valamint irodalom- és kultúrtörténeti aspektusok) alkalmazása és összehangolása történt meg. Ez hozzájárult a germanisztikai irodalomtudományi kutatásokban az integratív és interdiszciplináris szemlélet térnyeréséhez, az intézményrendszer sajátosságaiból következően széttagoltan folyó kutatások integrálásához, valamint elvezetett további projektekből feltárandó kérdések, pl. a narráció történeti formáinak, formaváltozásainak, illetve ezen összefüggések egyes, a szövegkorpusszal kapcsolatos vonatkozásainak körvonalazásához is.

A projekt kutatásainak eredményei részben már bekerültek az egyetemi oktatásba (szakszemináriumokon, illetve a már elindult bolognai rendszerű többciklusú képzési forma alapszakának kultúra- és médiatudományi kurzusain, valamint részét képezik az indítandó mesterképzési szaknak is), azonkívül továbbvihetők és alkalmazhatók a doktori képzésben is, lehetővé téve egy integratívabb, a különböző kutatási és oktatási területeket egymással szorosabban összekapcsoló szemlélet nagyobb térnyerését is. A kutatások elmélyítették és kibővítették a budapesti germanisztika hazai és nemzetközi együttműködését, hozzájárultak további magyar-német és magyar-osztrák közös kutatások előkészítéséhez. Az összegző zárókonferencia megszervezése egyúttal a nemzetközi irodalomtudományos párbeszéd fenntartását is előmozdította.

2. A projekt eredményeinek összefoglalása:

- A narráció általános jelenségének, valamint a vizsgált időszakban különböző szövegtípusokban jelentkező formáinak, sajátosságainak vizsgálatára a projekt résztvevői a saját szűkebb kutatási területükre vonatkozóan *számos tanulmányt* készítettek el, melyek nagy része meg is jelent (vagy megjelenés előtt áll), illetve e kérdésekről nemzetközi eszmecserét folytattak, *konferencia- és egyéb előadásokkal* csatlakozva az aktuális kutatási irányokhoz. Eredményeik a 'klasszikus modernség' egyes szerzőinél és bizonyos műfajaiban jelentkező narratív sajátosságokat az interkulturalitás egyes aspektusainak figyelembevételével összegzik.
- A kutatási eredmények oktatási hasznosulása érdekében a megjelent tanulmányokat, a publicisztikai válogatáskötet, valamint a tanulmánykötetek anyagát a projekt munkatársai *beépítik egyetemi kurzusaikba*, a bolognai rendszerű felsőoktatás alap- és mesterszakán egyaránt, valamint egyes eredményeiket a PhD-képzés kurzusaiban is alkalmazzák.
- A kutatások során fontos szerepet kapott olyan, az irodalomtudományos és irodalomtörténeti diszkusszióban mindeddig viszonylag kevés hangsúlyt kapott szövegek publikálása, részben fordítása, melyek közzététele a magyar irodalomtudományi/filológiai felsőfokú oktatás és általában véve a szakmai közvélemény számára új aspektusokat világít meg és újabb kutatásokra ösztönözhet. Ennek jegyében a projekt résztvevői egy *magyar nyelvű válogatáskötetet* publikáltak *Hugo von Hofmannsthal és a bécsi modernség publicisztikájából*, a kötetbe felvett szövegek sokrétűen reflektálják korának különféle jelenségeit, és bepillantást engednek a korabeli kultúra folyamataiba, egyúttal tágabb kontextusba helyezik Hofmannsthal írói életművét is.
- A narráció jelenségének a vizsgált korszakban megfigyelhető sajátosságai feltárásának összegzéseként 2006-ban a résztvevők *magyar-német-osztrák konferenciát rendeztek* Budapesten. A konferencia megrendezéséhez a témavezető és a résztvevők eddigi projektekből való részvétele során szerzett tapasztalatai, valamint sokrétű nemzetközi kapcsolataik, magyar-német-osztrák egyetemi együttműködéseik jelentettek alapot.

- A konferencia eredményeinek tanulmánykötetben történő összegzése (bár az eredeti munkatervben ez nem szerepelt) a Peter Lang Verlagnál kiadott *Budapester Studien zur Literaturwissenschaft-sorozat 11. köteteként* 2007 elején jelenik meg.
- A kutatásokba bekapcsolódott 2006-ban Kurdi Imre is, ezáltal a kutatás egyes témaköreinek spektruma kibővült. A projekt keretébe illeszkedett a *Budapester Studien zur Literaturwissenschaft 10. kötete*, Kurdi Imre monográfiája is.
- A projekt *infrastrukturális fejlesztéseket* is lehetővé tett: könyvvásárlás, notebook és többfunkciós nyomtató-szkenner-másoló beszerzése történt meg. Ezáltal nemcsak a projekt keretében végzett kutatások elvégzését segítette az infrastrukturális fejlesztés, hanem az intézeti infrastrukturális felszerelést is bővítette.

3. Az elért eredmények ismertetése a kutatási évek bontásában:

3.1.

A 2004-es év az eredményhirdetés és a kutatási szerződés megkötésének ideje következtében a kutatások folytatása tekintetében intenzív előkészületi fázisként funkcionált, amelyben a projekt-team több megbeszélést, egyeztetést folytatott a kutatások pontos menetéről, az egyes munkafázisok ütemezéséről, a kutatások elméleti, valamint irodalom- és kultúratudományi háttéréről, illetve a vizsgált korszak kutatásával kapcsolatos könyvtári és archívumi feltáró munka megosztásáról, ütemezéséről, valamint hozzáfogott a könyvtári, archívumi kutatásokhoz is.

Az előkészületi munkákhoz, az elméleti pontosításokhoz hozzájárult az is, hogy a témavezető több konferencián vett részt (Saarbrücken: Die Sprache(n) (in) der Monarchie, előadás 2004. október 15-én a Von der Doppelmonarchie zur Europäischen Union. Österreichs Vermächtnis und Erbe címmel rendezett nemzetközi konferencián [az átdolgozott szöveg megjelenik a konferencia anyagát tartalmazó, megjelenés előtt álló tanulmánykötetben]; Frankfurt am Main: „Intertextuelle Bibellektüren um die Jahrhundertwende”, előadás 2004. novemberében a Die Bibel im Dialog der Schriften címmel rendezett konferencián [az előadás átdolgozott szövege megjelent a Stauffenburg Verlagnál kiadott tanulmánykötetben]; Dunabogdány: „Literartheorie und/als Medientheorie”, előadás 2004. október 31-én a 9. Osztrák-magyar szemiotikai szimpóziumon [az előadások anyaga megjelenik]), ahol előadásaiban a narráció, az interkulturalitás, a nyelviség és az intertextualitás kérdésének egyrészt elméleti háttérét vázolta saját kutatásai eredményeire támaszkodva, másrészt a századforduló magyar és osztrák/német nyelvű szerzőinek műveinek elemzésével igazolta elméleti feltevéseit.

2004. második félévétől elkezdődött a konkrét kutatómunka is: megindult a 2005-re tervezett publicisztikai válogatáskötet szövegeinek kiválasztása, a fordítások elosztása a team tagjai között, valamint a kötethez írandó bevezető tanulmány koncepciójának megbeszélése is.

A munkálatok végzéséhez szükséges infrastruktúrát biztosítandó, a team megvásárolta a tervezett laptopot a szükséges kiegészítőkkel.

3.2.

A 2005. évi kutatások maradéktalanul megvalósultak, decemberre a Gondolat Kiadónál megjelent a tervezett publicisztikai válogatáskötet 310 oldal terjedelemben „»Remegő himnusz tudj'isten mire«. Válogatás Hugo von Hofmannsthal és a bécsi modernség publicisztikájából” címmel. A szövegeket döntően a kutatócsoport tagjai válogatták és fordították németről magyarra (a team ezen munkálatokban kiegészült külső munkatársakkal is). A kötetben a bécsi modernség emblematikus alakja, Hugo von Hofmannsthal publicisztikai köré rendezett válogatás található az írói szerep meghatározási kísérleteiről, a

vizualitás, az akusztika és a technika viszonyát taglaló írásokból, valamint a város „demokratikus fórumaként” számon tartott Prátert alulnézetből megvilágító riportokból. A kötetben szereplő szövegek magyarul korábban még nem jelentek meg, publikálásuk ennél fogva hozzájárult a bécsi századforduló és a Monarchia megélt kutatásának újabb aspektusa feltárásához. A kötet szerkesztői: Kerekes Amália, Orosz Magdolna, Teller Katalin, ők írták a kötet előszavát is, amely a témakör kultúra- és irodalomtudományi megalapozású áttekintését adja, az eddigi kutatások (részben máshol és más keretek között is publikált) eredményeinek összefoglalásaként. A megjelent válogatáskötet, annak köszönhetően, hogy magyarul tett hozzáférhetővé korábban kevésbé ismert szövegeket, hozzájárult a korszak kulturális folyamatainak az utóbbi időben megélt recepciójához, további kutatások elvégzéséhez, valamint a germanisztikai, illetve a modern filológiai egyetemi képzésben is oktatási kiegészítő anyagként funkcionál (vö. ehhez a kötet recenzióját: Wilhelm András: *Ex libris*, in: *Élet és irodalom* 50 (2006): 28 [2006. 07. 14.], 25. old.).

A team tovább folytatta a korszak kutatásával kapcsolatos könyvtári és archívumi feltáró munkát, megbeszéléseket tartott a következő évi kutatások ütemezéséről, irodalom- és kultúratudományi háttérükről. Előkészítő megbeszéléseket tartottak a 2006-os, a kutatásokat lezáró konferenciáról, körvonalazták annak témaköreit, a lehetséges résztvevők körét (a konferencia tervezett címe volt: *Narrative Strategien und erzählte Populärkultur in der ‚Klassischen Moderne‘*, ideje 2006. szeptember).

A projekt kutatásainak kiterjesztéseként Kerekes Amália, Orosz Magdolna és Teller Katalin (egy bécsi külső munkatárssal, Alexandra Millnerrel kiegészülve) közreműködött a bécsi Braumüller Verlagnál „*Mehr oder Weininger. Eine Textoffensive aus Österreich/Ungarn*” címmel megjelent német nyelvű válogatáskötet szerkesztésében, kommentálásában és az ott közölt magyar szövegek fordításában. Ez a kötet szintén a vizsgált korszak speciális kérdéskörét tárgyalja osztrák-magyar összevetésben, ezáltal a projekt keretében folytatott kutatások kiegészítésének tekinthető. A kötet fogadtatása jó, hiánypótló anyagként funkcionál, s a kommentárok, a fejezetek bevezetői révén a vizsgált korszak eddig ilyen szempontból nem vizsgált interkulturális összefüggéseire mutat rá (a kötetről eddig 7 recenzió jelent meg német nyelven).

A team tagjai konferenciákon vettek részt, kiemelendő ezek közül a 2005. decemberi budapesti „*Emergenzen am Rande. Medienkonfigurationen um 1900/2000*” c. nemzetközi szimpozion (rendezők: ASO Budapest, ELTE BTK Germanisztikai Intézet, Internetplattform „*kakanien revisited*”), itt Kerekes Amália, Orosz Magdolna, Rácz Gabriella és Teller Katalin is előadott a kutatásokról (a konferencia anyaga német nyelven olvasható a „*kakanien revisited*” internetes platformon, magyarul pedig 2006-ban jelent meg a Gondolat Kiadónál. Ezenkívül Kerekes Amália kettő (*Democracy and Human Rights in Multiethnic Societies*. 2005. július, Konjic, Bosznia-Hercegovina; *Kollektives und individuelles Gedächtnis in Zentraleuropa nach dem Ersten Weltkrieg*, 2005. december, Bécs), Orosz Magdolna hat (Hamburgi Egyetem: előadás narratológiai kérdésekről, 2005. április; Frankfurt/M.: egyetemi előadás az intertextualitás-kutatásokról a Lehrstuhl für Neues Testament und Geschichte der Alten Kirche meghívására 2005. júniusában; a Deutsche Gesellschaft für Semiotik 11. nemzetközi kongresszusa 2005. június, Frankfurt/O., 2. regénykollokvium 2005. szeptember, Veszprém; „*Vom Drama zum Theatertext – Zur Situation der Dramatik in Mitteleuropa seit Ende der 1990er Jahre*”. 2005. október München; előadás 2005. októberben az Institut für Sozio-Semiotische Studien „*Wiener Semiotische Konversationen*” előadássorozat keretében, Bécs), Rácz Gabriella egy („*Tradition und Zukunft in der Germanistik*”. Internationale germanistische Tagung 2005 május, Tallin), Teller Katalin egy (2005. december, IRICS konferencia, Bécs) előadást tartott a kutatásokról.

A munkálatokhoz, a 2006-os konferencia előkészítéséhez szükséges infrastruktúrához a team egy többfunkciós készüléket (fax, másoló, nyomtató, szkennel) vásárolt, de az év

közbeni pénzügyi takarékosági intézkedések következtében a 2005-re tervezett könyvvásárlás nem valósulhatott meg.

3.3.

A 2006-os kutatások a projekt lezárását, összegzését célozták, a kutatócsoportba egyes kérdések vizsgálatához bekapcsolódott Dr. Kurdi Imre egyetemi docens is, akinek a Peter Lang Verlagnál publikált monográfiája a kutatások témaköréhez is illeszkedik. Ezzel a kérdésfeltevések koncentrált áttekintése megvalósult, olyan módszertani felismerésekhez vezetve, amelyek a további kutatásokban más korszakokra, valamint egyéb szöveg- és mediális formákra alkalmazva hozzájárulnak a kérdéskörök átfogó, szisztematikus feldolgozásához.

A kutatócsoport tagjai több tanulmányt publikáltak (ld. az online-rendszer adatait is) 2006-ban is, valamint hazai és külföldi konferenciákon vettek részt, ahol előadásaikban a kutatás különböző aspektusait járták körül, beillesztve saját kutatásaikat a tágabb hazai és nemzetközi kutatási kontextusba.

A kutatócsoport tagjai 2006-ban a következő konferencia és egyéb előadásokat tartották (a projekt keretében rendezett konferencia előadásait kivéve, azok a programban szerepelnek):

Orosz Magdolna:

„Bewußtsein und Instinkt als zweiköpfige Mißgeburt”. Die Person zwischen Autonomie und Entpersonalisierung in Phantastik und Utopien (előadás 2006. február 18-án az Internationale Rechtsinformatik Symposion szemiotikai szekciójában Bécsben)

Hugo von Hofmannsthal's fiktive Briefe (előadás 2006. április 25-én a berlini Freie Universität Germanisztikai Intézetében)

Fantasztikus metaforák – metaforikus fantasztikum. (előadás Budapesten a „Metafora, trópusok, jelentés” című konferencián 2006. szeptember 29-én)

Erzählung und Metapher (előadás Szegeden a germanisztika szak jubileumi konferenciáján 2006. november 8-án)

Kerekes Amália:

Taktik und Ethik? Die kulturpolitische Publizistik von Béla Balázs in der Wiener Emigration – Konferenciaelőadás: Habitus, Identität und die exilierten Dispositionen. 2006. szeptember, Bécs, Universität Wien, Philosophisches Institut

Rácz Gabriella:

Erzählung und Musik: theoretische und analytische Erkenntnisse, Möglichkeiten und Fragezeichen eines interdisziplinären Forschungsansatzes. Konferenciaelőadás a pécsi germanisztika jubileumi rendezvényén, 2006. október 6.

A kutatócsoport a publicisztikai válogatáskötet anyagának, valamint az egyéb kérdésfeltevéseknek a továbbviteleként megrendezte a munkatervben tervezett nemzetközi konferenciát. A konferenciát a team „Pop in Prosa. Erzählte Populärkultur in der deutsch- und ungarischsprachigen Moderne” címmel rendezte meg 2006. szeptember 14-16. között az ELTE Germanisztikai Intézetében.

A konferencia célja az volt, hogy az ún. populáris kultúra szépirodalmi és publicisztikai szövegeit állítsa előtérbe, s ezáltal a 'populáris kultúra' különféle érték kategóriákkal „terhelt” fogalmát a kanonizáció, az intézményesülés és a médiakonkurencia folyamatainak tükrében nem egységes egészként, hanem olyan konstrukcióként értelmezze, amelynek létrejöttében az elbeszélés módzatai éppen hagyományos, értékörző, valamint megújító szerepükönél fogva töltenek be alakító szerepet. A konferencia az 1870-től 1930-ig terjedő időszakot vizsgálta, és elsősorban a bécsi és budapesti populáris kultúra jelenségeit vizsgálta az ún. 'second cities'-re való kitekintéssel. A vizsgált időszakban kialakuló és elterjedő új médiumok is az urbanizáció és mediatizáció

összevethető folyamatainak elemzéséhez nyújtottak támpontokat. Az Osztrák-Magyar Monarchia multikulturális és heterogén „terére” összpontosítva a konferencia résztvevői célzottan vizsgálták a sokrétű változási folyamatokat és jelenségeket, valamint kitekintettek a szélesebb német nyelvű és/vagy európai kulturális topográfia hasonló transzferfolyamataira is. Az előadások és a viták középpontjában a következő kérdések álltak:

- milyen szerepe van az írásbeliség és szóbeliség viszonyának a populáris irodalmi narratívákban;
- milyen narratív stratégiák körvonalazódnak a (populáris) irodalmi szövegekben a mediális technikák változásainak tükrében;
- hogyan jelennek meg tömegrendezvények, valamint a populáris kultúra alapvető intermedialitása publicisztikai és szépirodalmi szövegekben;
- milyen popularizáló tendenciák mutathatók ki kanonizált szépirodalmi szövegekben;
- milyen városi topográfia rajzolódik ki a szórakoztató médiumokban;
- mennyiben hatnak aktualizálóan és historizálóan az idő- és térstruktúrák a (populáris) kultúra szövegeiben;
- hogyan jelentkeznek a táj és az etnikumok „képei” a (populáris) irodalmi szövegekben.

A német nyelvű konferencián 16 előadás hangzott el, nyolcat magyar résztvevők (a projekt munkatársain kívül az ELTE Germanisztikai intézetének munkatársai), nyolcat pedig német és osztrák kutatók tartottak. A tematikusan rendezett blokkokban tartott előadásokat közös vita követte, mely hozzájárult a felvetődött kérdések sokoldalú körbejárásához, szélesebb perspektívák és további megvizsgálendő problémakörök megbeszéléséhez.

A konferencia programja:

2006. szeptember 14.

15.00-18.30 Pop-Up

Jörg Schönert (Hamburg): Glossen, Gespräche und Geschichten zum ‚Dandy-Pop‘:

Richard von Schaukals Leben und Meinungen des Herrn Andreas von Balthesser

Magdolna Orosz (Budapest): Monarchie im Gespräch – Wien in Budapest. Zur Erinnerungs- und Raumstruktur in Gyula Krúdy „Meinerzeit”

Siegfried Mattl (Wien): Die Verwienierung des Jazz. Popularkultur in den 20er Jahren

2006. szeptember 15.

9.30-12.30 Hinter- und Vordergrundmusik

Edit Király (Budapest): Genialische Geografien: Landschaftsinszenierungen in Marie Eugénie delle Grazies dichterischer Autobiografie

Erzsébet Szabó (Szeged): Kulissen der Monarchie. Zu Fontanes „Monarchie-Roman“ Graf Petöfi

Gabriella Rácz (Veszprém): „aus dem Massenbedürfnis geboren”. Die Salonoperette der Jahrhundertwende

Éva Tőkei (Budapest) Klassikbild der Klassischen Moderne im Tanztheater und Bewegungskultur: Orkesztika

14.30-18.30 Pop-Out

Michael Rohrwasser (Wien): Psychoanalyse und Film

Amália Kerekes / Katalin Teller (Budapest): PraterStern. Das Budapester Stadtwäldchen 1919

Nadja Kinsky (Wien): Riesenrad und Stephansdom. Gegenpole einer Stadttopografie

Elisabeth Büttner (Wien): Den Wiener Prater erzählen: eine kinematographische Feldforschung 1896 bis 1936

2006. szeptember 16.

9.30-13.00 Zukunftsmusik

Roland Innerhofer (Wien): Die Stimme der Androide. Figurationen des künstlichen Menschen im 19. Jahrhundert

Kristóf Nyíri (Budapest): Jenseits des Textes: Wissensvermittlung durch Bilder bei Otto Neurath

Béla Rásky (Budapest): Sozialdemokratische Festkultur in Wien

Peter Plener (Wien): Vom Theater ins Kino. Arthur Schnitzler träumt

Alexandra: Millner (Wien): Pop. Frau: Future. Migrantinnen in Wien um 1900

Bár a projekt munkatervében eredetileg nem szerepelt az összefoglaló tanulmánykötet megjelentetése, a projekt munkatársai lehetőséget kaptak arra, hogy a konferencia szerkesztett anyaga megjelenjen a Peter Lang Kiadó „Budapester Studien zur Literaturwissenschaft” című sorozatában annak 11. köteteként (a kötet elkészült, a nyomdai munkálatok befejező fázisánál tart). A kötet szerkesztői: Kerekes Amália, Orosz Magdolna, Rácz Gabriella, Teller Katalin. A kötet tanulmányai nagyrészt megegyeznek a konferencia előadásaival, illetve azok szerkesztett, bővített változatát tartalmazzák (Nyíri Kristóf és Alexandra Millner nem publikálja előadását, kibővült viszont a kötet Radek Tünde tanulmányával). A kötetet a szerkesztők rövid összefoglaló előszava vezeti be.

4. Összefoglaló értékelés

Összefoglalóan megállapítható, hogy a projekt munkatervében foglaltakat a résztvevők teljesítették, sőt a konferencia anyagát tartalmazó tanulmánykötet megjelentetésével túl is teljesítették. A három év alatt megtartott előadások, a megjelent tanulmányok, a magyar nyelvű publicisztikai válogatáskötet, a monográfia, valamint a konferencia és a tanulmánykötet külön-külön és együttesen hozzájárulnak az eredmények szélesebb körű megismertetéséhez, felsőoktatási és kutatási hasznosításához, a vizsgált kérdéseknek a hazai és nemzetközi szakmai diskusziókba ágyazásához, illetve későbbi kutatások folytatásához, további módszertani megalapozásukhoz.